

A TENGERPART

NAPILAP.

V. évfolyam.

FIUME, csütörtök 1908. április 23.

92. szám.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Vicolo dell'Ospedale. (Uj Wurzer ház). I. em.

Szerkesztőség telefonszáma 229. - Nyomdai telefonszáma 920.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 24 kor. Negyedévre . . . 6 kor.
Félévre . . . 12 kor. Egy óra . . . 2 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

HIRDETÉSEKET

a kiadóhivatal mérsékelt áron számít.

Hivatalos hirdetések 6 hasábos petít sorja 40 fillér.

MONSIEUR RICHARD

Fiume francia konzulja viseli a Pierre Richard nevet. A fiumei magyar közönség aligha tudott eddig a létezéséről s hogy most foglalkozni kívánunk vele, meg kell magyaráznunk, hogy miért éppen a nevét választottuk cím gyanánt.

Monsieur Richard Franciaországot képviseli Fiumében. Hogy mennyi ideje, nem tudjuk. Hogy miképpen végzi a munkáját, az sem érdekel bennünket, s épp úgy nem vagyunk kíváncsiak arra sem, hogy Taransconban, vagy Bretagne valamelyik falujában ringott-e a bölcsője. Bennünket csak egy francia lapban megjelent közleménye érdekel. Monsieur Richard ugyanis rólunk beszél, magyarokról, bennünket szid fiumeieket s konstatálja, hogy Fiume érdekében Magyarország elnyomja a horvát kikötőket. A francia konzul a horvátok barátjának szegődött s az egész tanulmánya tulajdonképpen róluk s az érdekükben íródott.

Monsieur Richard cikke a „Moniteur du commerce”-ben jelent meg. Tanulmánya elején kifejti, hogy Franciaország mennyire rosszul teszi, hogy nem vet pillantást Horvátországra, ahol kedvező piacot találna a francia termékek számára. Azután bizonyítja, hogy milyen kedvezőtlenek a politikai és közgazdasági állapotok, amelyek lehetetlenné teszik, hogy Horvátország nagyobb léptekkel haladjon a fejlődés útján. A bajokért főképpen Magyarországot okolja, de megjegyzi, hogy Horvátország termékei leginkább az osztrák provinciákban találnak piacot. Kifejti továbbá, hogy Ausztria minden tekintetben keletről nyugatra, nem pedig mint Magyarország, éjszakra délre gravitál. Így azután természetesnek tartja, hogy Magyarország a világpiacon Horvátország riválisa.

A vasuti tarifákkal sincsen megelégedve. A horvát kikötők — úgy mond — nélkülözik a vasuti összeköttetést s ezért az egész forgalom Fiuméba terelődik. A horvát kikötők pedig pusztulhatnak belé. Végül arra a konkluzióra jut Monsieur Richard, hogy Franciaország mi mindent vihet be Horvátországba, ha törődne kissé vele. Az automobilbevételnek egész fejezetet szentel. S ezzel körülbelül végére juthattunk Monsieur Richard konzul tanulmányának.

A fent emondottakból is tisztában lehet mindenki, hogy a francia konzul súlyos tévedésbe esett, félreértette tulajdonképpeni hivatását. Nagyon téved, ha azt hiszi, hogy Franciaország piacot teremthet Horvátországban. A magyar szent koronának ez a szerencsétlen tartozéka nyomoruságos viszonyokkal küzd. A politikai kalandorok kizsákmányolták a nép minden erejét. Munka helyett mindenütt a politika folyik. Az iskolában a tanító pártpolitikát űz. A pap a szószékről izgat. A tisztviselő a politikai elveivel nem tartja összeegyeztethetőnek a munkát s így azután nem is csoda, hogy Horvátországban olyan nagy a nyomoruság.

Monsieur Richardot rosszul informálták.

Magyarország milliókat áldoz Horvátországra. Az ipart és kereskedelmet mindenkor pártolja nem tesz különbséget ebben a tekintetben magyar és horvát kereskedő meg iparos között. Monsieur Richardnak nincs oka panasza a vasut miatt sem, mert hiszen az ogulin-knini vasut Horvátországot fogja keresztülszelni és új kikötőhöz hozza közelebb Horvátországot. A horvát kikötőket nincs okunk elnyomni. A felvesük kedvezőtlen. Kissé félreessen a nagyforgalom utjából s valósággal örület volna Fiume mellett olyan kikötőket teremteni, amelyek amugy sem szolgálhatnák kellőképpen a magyar gazdasági érdekeket.

Magyarország sohasem nyomta el Horvátországot s mindenkor arra törekedett, hogy a javát szolgálja. Köszönet természetesen nem volt benne. Bizonyítja ezt a mai horvát vizsály is. A horvát nép nem ismer hálát, s a jötevvőjével aljas módon bánik. A vad sovinizmusában nem ismer hálát s a magyar áldozatkészséget komiszágaival viszonozza.

Ha ezekről a tényekről tudomása lett volna a fiumei francia konzulnak, bizonyára másról írta volna meg a tanulmányát — Fiuméről, Magyarországról, no meg arról, hogy mi módon lehetne a fejlődésben levő magyar-francia forgalmat élénkebbé tenni. Ezzel szolgálhatott volna a hazájának és Fiumének is, amelynek ma előkelő állásban levő vendége.

A főremdvényével azonban csak ártott a horvát ügynek, Franciaországnak, de főképpen önmagának, mert ezzel bizonyosságot tett arról, hogy nem a legméltóbb Franciaországnak Fiumében való képviselője.

A második fiumei vonal.

Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter, mint annak idején a sajtó közölte, programjába vette a második fiumei vonal kiépítését. Anként is tartott ez ügyben, amelyen megvitatották az eshetőségeket melyeket a vonal kiépítése eredményezni fog, számarányba helyezték az ezzel járó költségeket a forgalom fellendülésével, amely ennek kapcsán jární fog s kisütötték végül azt, hogy a vonal kiépítése halasztást nem szenvedhet, mivel a kereskedelemnek égető szüksége van rá. Az anket tehát megvolt s ezzel a vonal kiépítésének vége is lett. Az újabb és újabb reformeszmék azonban kiszorították a kereskedelmi minisztérium munkaköréből e fontos eszmét és most már csak a magyar kereskedők emlegetik szomorúan a fontos ügy ily gyors kimulását.

Pedig közgazdaságunknak nincsen fontosabb és sürgősebb szüksége, mint amásodik fiumei vonal mielőbbi kiépítése; ezt elismeri maga a miniszter is és elismeri mindenki, aki azokról a vasuti mizériákról, amelyek ezen a vonalon uralkodnak tudomással bír. Nem is szólva a vagonhiány és árutorlás által nem régen előidézt óriási és a nemzetközi vasut-forgalomban eddig páratlan kalamitásokról, a melyek folyamán sokszor két hónapon át majdnem teljesen szünetelt az árufelvétel ezen a vonalon nagy károsodására a kereskedő világnak és nem szólva egyéb más, már gyakrabban megtörtént hibákról, amelyek a rendszeres mozgalmat nagy mértékben zavarták, fel-

emlitem — sajnos nagy szegényére a Máv-nak, azt a páratlan lassúságát, amelylyel az áruküldemények továbbítását kezelik.

A budapest—fiumei vonal 615 km. hosszú és ezen a távolságon a vagonküldemény szállítása három-négy napot vesz igénybe. Ez időtartam a legzisebb, amely alatt a Máv. Budapestről Fiuméba juttat küldeményeket, mivel nagyon gyakori, hogy a szállítás 5—6 napig is eltart. Természetes az, hogy a kereskedő nincs ily módon biztosítva arról, hogy küldeménye elérje a külföldre induló gőzöst, mert a szállításra legfeljebb három napot számít és bizton reméli, hogy az a pontos időre célhoz jut. A késedelem következtében a kereskedő kára óriási, mivel elsősorban a hajón már előre kibérelt helyért járó díjat veszti el, másodsorban pedig a nyakán maradt árut kénytelen Fiumében beraktároztatni, esetleg később sokkal olcsóbb áron rajta tudadni. Ez csak egy példa a sok közül. Képtelenség, hogy egy modern európai államban ilyen bajok sürgős orvoslását nem tűzik ki a legfontosabb feladatok közé. A költségeket a kormánynak ily célra nem szabad kimélnie, valamint nem szabad előhozakodnia azzal, hogy sokkal fontosabb szükségleteket kell fedeznie. Elsősorban a forgalmat kell szabályossá tenni, mivel ettől van függővé téve közgazdaságunk állapota. Newyorkban Hudson alatt 50 millió dollár költséggel építették ki a vasuti vonalat, csakis azért, hogy a személy- és áruforgalom ezáltal tíz percnyi időt nyerjen és nem kimélték sem költséget, sem fáradságot, hogy e rövid tíz percnyi időelőnyvel az amugy is teljesen kifejlett forgalmat még gyorsabbá tegyék. Nálunk pedig nincs sem ily nagy összegről, sem pedig ily rövid időelőny eltéréséről szó és mindezek dacára nem jutott tovább a vasuterv — az anket megtartásánál.

Lépjön tehát ismét akcióba a sajtó, mint a közérdek megnyilatkozása és erélyesen követelje a kormánytól, ezeknek a hiányoknak a sürgős orvoslását. Tengeri forgalmunk, tehát külkereskedelmünk fejlesztése forog itt kérdésben, amelynek érdekében készséget, fáradságot kimélnünk nem szabad.

A. F.

UJDONSÁGOK.

— Személyi hír. Márkus Miksa, a „Magyar Hírlap” lapfőosztály-szerkesztője Cigaleból hosszabb tartózkodás után Abbáziába érkezett.

— A választási bizottság ülése. A központi választási bizottság szombaton délelben a városházán Vio Ferenc dr. polgármester elnöklésével ülést tart, amelyen a jövő évi képviselőválasztók névjegyzékét vizsgálják át.

— Az új buccarii iskolahajót Németországban rendelték. A horvát bán, minthogy a buccarii iskolahajó kicsinynek bizonyult, újabb, nagyszabású iskolahajót rendelt. Ez eddig rendben is volna. De már kevésbbé örvendő, hogy a hajót egy *kieli gyárban* rendelték meg. Felmerül a kérdés, vajjon nem lehetett volna-e ezt a 216.000 koronát, amibe a hajó kerül, a magyar iparnak biztosítani, amire Magyarország annál is inkább rászolgált, mivel ugy közszállítási, mint iparfejlesztési szempontból a horvát iparosokat magyaroknak tekintik. A horvát iparvállalat ugyanabból a zsebből kap szubvenciót, mint a magyar, a horvát iparos épp úgy résztvesz a magyar állam szállításaiban, mint a magyar és a rekompenzációnak minimuma az, hogy adandó esetben mint fogasztók, a magyar ipar szállító képességét vegyék igénybe. Igaz, hogy a fiumei Danubius hajógyár ez év szeptember 1-éig valószínűleg nem tudta volna ezt a szállítást

eszközölni, de hiszen a világ akkor is tovább haladt volna, ha a horvát iskolahajó néhány hónappal később szelte volna az Adria kék vizét.

— **Minach Antal kitüntetése.** *Minach* Antal révbiztost György görög király a Salvatore királyi lovagrend keresztjével tüntette ki. A kitüntetés derék és érdemes embert ért ezuttal, aki hosszú ideje szolgálja munkájával a fiumei révhatóságot.

— **Tanulmányut 10.000 korona kárral.** Megirtuk, hogy a tengerészeti hatóság „Előre” gőzöse, mikor a tengerészeti akadémia növendékével tanulmányi kiránduláson volt, zátonyra jutott s erősen megrongálódott. Egy olasz nyelvű reggeli lap ma azt írja, hogy a gőzös mintegy harmincezer koronás kárt szenvedett. Munkatársunk ez ügyben ma beszélgetést folytatott a tengerészeti hatóság egyik fő-tisztviselőjével, aki kijelentette, hogy igaz ugyan, hogy a hajó vizalatti vaslemezei erősen megsérültek, de a javítási költség alig haladja meg a tízezer koronát. A fő-tisztviselő elmondta még, hogy *Kardos* kapitány, a hajó parancsnoka ellen vizsgálat folyik s előreláthatólag kétszáz korona rendbírósággal sújtják. Az anyagi felelősség ugyan törvényileg ki van mondva a parancsnok ellen, de ez csak akkor lesz érvényesíthető, ha a felsőbb hatóság felhatalmazása alapján a tengerészeti hatóság keresetet indíthat *Kardos* kapitány ellen. Munkatársunk kérdésére, hogy *Burger* tanár a hajó vezetésében aktív részt vette, azt a választ adta az említett magas állású tisztviselő, hogy a felelősség mindenkor a parancsnokot terheli. Amidőn a kitérő választ ezennel leszögezzük, megjegyezzük, hogy az „Előre” gőzös ma a triezti dokkba ment a javítások megejtése céljából.

— **Vasutasok közgyűlése.** A vasutasok országos szövetségének fiumei kerülete május 3-án délután 3 órakor a „Giardino Publico” vendéglőjének nagytermében *Fodor* Ármin elnöklésével tartja évi közgyűlését. A tárgysorozat a következő: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Évi zárszámadás. 4. Az országos nagygyűlés elé terjesztendő ügyek tárgyalása. 5. Egy társelnök, egy alelnök és választmányi tagok és 7 kiküldött megválasztása. 6. Indítványok.

— **A nyolcadik gyógyszerár.** Megirtuk, hogy a belügyminiszter elhatározta, hogy Fiumében felállítja a nyolcadik gyógyszerárt. Most arról értesülünk, hogy a gyógyszerárt nyitási jogot *Hodnig* fiumei gyógyszerész kapta meg.

— **Hadihajóink utja.** Bécsből táviratozák: Távirati értesítés szerint az „Uskoke” és „Scharfschütze” hadihajók e hónap 9-én Tuniszba érkeztek. A két hajón minden rendben van. — Tuniszi távirat jelenti: Vasárnap este az osztrák-magyar flotta itt időző ellentengernagynak tiszteletere az itteni osztrák-magyar konzul bankettet adott, amelyen a francia követ is résztvett. — Tuniszi távirat jelenti: *Ziegler* ellentengernagyot és az osztrák-magyar hajóhadosztály tisztjeit az osztrák-magyar rezidens ma dejeunerre vendégül látta. Az említetteket holnap a városi hatóság fogadja.

— **Istentisztelet.** A husvéti ünnep utolsó két napján a zsidó templomban az istentisztelet a következő sorrendben tartják meg: *Kedden* este háromnegyed 7 órakor, *szerdán* délelőtt fél 10 és este 7 órakor; *csütörtökön* délelőtt fél 10 órakor hisztonoklaltal és maszkir, ima a halottak lelkiüdvéért.

— **Az isztriai automobiljáratok.** A Riviera-társaság és az isztriai hatóságok képviselői a napokban ülést tartottak, amelyen az automobil viszonylatokat állapították meg. Az ülésen elhatározták, hogy az automobil járatok *Parenzo*—*Pisino*, *Pisino*—*Fianona*—*Abbazia*, *Fianona*—*Albona*—*Dignano*—*Pola*, továbbá *Pisino*—*Montona*—*Levade*—*Pinguente* között fog közlekedni összeköttetésben a *Divaccia*—*Pola* és *Parenzo*—*Buie* vasuttal.

— **Egy fiumei kis leány katasztrófája.** Nagyszombaton éjjel nagy szerencsétlenség történt *Lussinpiccolóban*. *Reinisch* Mária *Lussinpiccolói* kereskedésében, eddig ismeretlen okból, egy spirituszszal telt üveg felrobbant s a lángok csakhamar elborították az üzletet, sőt később az egész ház lángokban állott. Mentésről szó sem lehetett, s a *Lussinpiccolóiak* tanácstalannul állottak a tűzveszedelemmel szemben. Miközben a lángok mindjobban elharpództak, észrevették, hogy *Bellalovich* József

fiumei lakos tíz éves Mária nevű leánya, aki a husvéti ünnepeket rokonánál, *Reinischnél* akarta tölteni, hiányzik. Eszükbe jutott, hogy a szerencsétlen kis leány a hálószobában alszik. A rettenetes felfedezés után a tulajdonosnő tizenkilenc éves fia, *János*, berohant a minden pillanatban összeomlással fenyegető házba, s a kis leány keresésére indult. Csak hosszabb idő múlva találta meg egy lánban álló ágy alatt. A szegény kis leány akkor már szénné égett. A bátor életmentő kísérlete tehát nem sikerült, s ő maga is olyan súlyos égési sebeket szenvedett, hogy életbenmaradásához semmi reményt sem fűznek. A szerencsétlen véget ért kis leány apját hétfőn hívták *Lussinpiccolóba*, hogy a temetésen résztvehesen.

— **A kikötőből.** Érkezett: „Douro” angol gőzös Londonból 200 tonna vegyes áruval. Indult: „Ettore” osztrák gőzös *Szmirnába* 250 tonna cukorral, 110 tonna vegyes áruval és 50 tonna fával.

— **Fiume—Dalmácia.** Az osztrák *Lloyd* triezti—cattarói gyorsvonalain május havában életbelépő módosítások miatt, a Magyar-Horvát hajóstársaság elhatározta, hogy ugyanekkor megváltoztatja négy gyorsvonalain menetrendjét, avégből, hogy a dalmáciai gyorsvonalak szolgálata általánosságban oly módon szabályoztassék, hogy a személyforgalom fejlődésének jobban megfelelhessen. A változás következtében május 1-étől kezdve az indulások *Fiuméből* minden vasárnapon, hétfőn, szerdán és pénteken d. e. 11 órakor történnek; érkezés *Zárába* d. u. 2:30 órakor, indulás *Zárából* d. u. 6 órakor, érkezés *Spalatóba* éjjel 11:30 órakor, indulás éjjel 15:15 órakor; *Curzolát* a II. és III. járat fogja érinteni és pedig *kedden* és *csütörtökön* reggel 4:30 órakor, érkezés *Gravosába* reggel 8 órakor esetleg 8:15 órakor; indulás *Gravosából*, mint eddig, d. e. 9 órakor és *Castelnuovo* érintésével érkezés *Cattaróba* 12:50 órakor. Visszajövet indulás *Cattaróból* minden hétfőn, kedden, csütörtökön és szombaton d. u. 2:30 órakor az eddigi menetrend szerint, érkezés *Fiuméba* minden hétfőn, kedden és vasárnapon d. u. 4:30 órakor. Az ut *Gravosáig* 22, *Cattaróig* 26 órát fog tartani; a *Fiuméből* induló járók csatlakozásban lesznek a *Budapest* és *Zágráb* felől d. e. 9:55 órakor és a *Bécs* felől d. e. 9:40 órakor érkező gyorsvonattal; a d. u. 4:30 órai érkezés csatlakozásban lesz a d. u. 5:05 órai triezsi személyvonattal, azután a d. u. 6 órakor *Zágráb* és *Budapestre*, és este 8 órakor *Bécsbe* induló gyorsvonattal.

Ezzel a változással mindkét hajózási társaság gyorsgőzöseinek szolgálatával napokint utban lesz egy gyorshajó *Cattaró* felé és egy hajó *Fiume* vagy *Trieszt* felé. Ezenkívül a Magyar-horvát tengerhajózási társaság olyképp változtatta meg a *Fiume*—*metkovicsi* vonal menetrendjét, hogy a menetben a hajó *Spalatóból* *Metkovicsba* már hétfőn éjfélkor fog indulni, és visszajövet *csütörtök* helyett már *szerdán* fog *Metkovicsból* indulni és *csütörtökön* fog *Fiuméba* érni, úgy hogy hetenként még egy ötödik gyorsított járat fog közlekedni *Spalatóból* *Fiuméba*.

— **A tenger hullámainak kihasználása.** Az a régi kérdés, a tenger hullámainak mozgásai felhasználható-e motorikus erőnek, most új megoldást nyert. *Ravelli* olasz vezérkari őrnagy *Maremotore* nevű készüléket talált fel, melylyel a tenger hullámainak kihasználja. *Ravelli* a találmányát már az összes államokban szabadalmaztatta s most a *Iuguria* parton már alkalmazza is. A készülék sinekkel ellátott sík, mely oly mozgékony, hogy alkalmazkodhatik a vízár változásaihoz. A sineken van egy ép oly könnyen mozgatható kis kocsi szivattyúval, mely a hullámok nyomását atviszi más erőre. A feltaláló úgy hiszi, hogy készüléke segítségével a motorikus erő ára felényire száll le.

— **A fiume-abbáziai omnibus-vonal** menetrendje e hó 7-ével a következőképen változik:

Indulás *Fiuméből* *Abbaziába* naponként d. e. 9:30 és 11:30 órakor, d. u. 2:30, 4:30 6:30 órakor.

Indulás *Abbaziából* *Fiuméba* naponként d. e. 1:30 órakor és d. u. 12:30, 3:15, 5:30 és 7:30 órakor.

Jegyek a hajón kaphatók. Menetdíj 20 fillér.

— **Háziaszonyaink** figyelmébe ajánljuk *Leonessa* *Vincenzo* alumínium-konyhaedényraktárát *Fiume*, *Via* *Andrássy* 17. sz.

SZÍNHÁZ.

Fátum.

(*Zsiross István* színműve. Először adták a *Fenicse* színházban 1908. április 21-én.)

A párbaj, a becsületesoperáció egy különös képe tárul elénk. Különös, de mindennapi eset. Csak abban különbözik a mindennapiaktól, hogy katonák a szereplői, akik még szigorubbán fogják fel a párbajkodex szabályait. *Gozdanovics* *Béla* ismert típus. *Hamis* *kártyás*, *lop*, *csal*, *sikkaszt*, szóval semmitől sem riad vissza. De azért benne van a „felsőbb társaságban” s ott érik tetten. A partnerei megkegyelmeznek neki s futni engedik. Ez is sablón dolog. Az azonban már meglepő, hogy ez az ember visszatér a társaságba s belép *Alpár* *Dezső* báró házába. *Alpári* leánya szerelmes ebbe a gézengúzba, aki ügyes számítással hódította meg őt. S újból kiutasítják. A leány azonban kér, könyörög s végre is *Alpár* báró nem akar leánya boldogságának megrontója lenni. Odaadja a gazembernek leányát. Ezt a jelenetet jól építette fel *Zsiross István*. Finom vonásokkal rajzolta meg az apai szeretet megnyilatkozását. Aztán jön a legérdekesebb momentum. Amikor *Gozdanovics* megtudja, hogy *Vaykay* *László* gróf a házban van s jövendő felesége azt követeli, hogy beszéljen vele. *Gozdanovics* az első pillanatban megrémül, denyomban kivágja magát egy ostoba hazugsággal. Ella elhagyja a szobát s *Gozdanovics* találkozik *Vaykay*val, aki őt a hamiskártyázásért futni engedte. A találkozás után elkövetkezik a várt kitérés a vendégség előtt. *Vaykay* gróf legazemberezi *Gozdanovics*ot. A második felvonás dramaturgiai szempontból is kifogástalan. A cselekmény gyorsan, könnyen gördül s legszebb és legizmosabb részére akkor jut, a mikor *Vaykay* párbaj előtt együtt van a kedvesével, s megtudja, hogy tulajdonképpen ki is az a leány, akivel egy esztendője folytat viszonyt. Azután megtörténik a párbaj. *Vaykay* gróf megsebesül és meghal. A gazember becsülete pedig kireparálódott.

Az egész színmű a párbaj átkait bizonyítja s a katonatiszti becsület mintaképe tárja elénk. A jelenetek ügyesen szövődnek össze s általában meglepő az egész szcenizálás, amely éles megfigyelésre és nagy írói képességre vall. *Zsiross Istvánnak* ez a darabja nagy reményekre jogosít. A tűzérőhadnagy, úgy látszik, jobban ért a drámairáshoz, mint a kardforgatáshoz.

Vaykay *László* gróf *huszárfőhadnagy* szerepét *Balla* *Kálmán* játszotta s ezzel a föllépésével ismét gazdagodott egy igen nagy sikerrel. *Balla* *Kálmán* az ország egyik legjobb drámai színésze. A játékában semmi póz, semmi túlzás. Mindig a természetes, az igaz hangot szólaltatja meg s nincs az a szerepe, amelyben bárminő szempontból kifogásolni lehetne. A meghalási jelenete eredeti, idealizált s mégis megdöbbentő volt. Így még *Zacconi* sem tud a színpadon haláljelenetet játszani. *Zacconi* megkínózza, meggyötri a közönséget. *Balla* csak megdöbbentő s a művészet szempontjából ezt tartjuk helyesebbnek.

Zinneburg *Rikárd* herceg *dzsídaskapitány* szerepében meglepő alakítást láttunk *Lajthay* *Károlytól*. Ez a fiatal színész bámulatos könnyedséggel játszotta meg a nagy routint igénylő szerepet. Jó volt *Farkas* *Béla* *Alpári* báró szerepében és *Szakács* *Andor* *Vajkay* *Sándor* gróf tábornagyszerepében. *Kovács* *Margit* a véletlen folytán *Kovács* *Margit* szerepét interpretálta. Ezuttal volt alkalmunk először nagyobb szerepben megismerni. Alakítása jó volt s a sikerből neki is bőven kijutott. *Almásy* *Lola*, akinek *Ella* szerepét kellett volna játszania, csak tegnap este érkezett meg s így már nem léphetett föl. Helyette „beugrott” *Harmath* *Józsa*, aki jól állotta meg a helyét. *Harmath* *Józsa* szerepét *Szentgyörgyi* *Márta*, a társulati bájos drámai szendéje vette át.

Az előadás végeztével a közönsége látni kívánta *Ballát*, aki azonban nem jött a lámpák elé.

(f. o.)

A *Fenicse* színházban működő *Balla* társulat ma este mutatja be *Molnár* *Ferenc* nagyhatású vígjátékát az *Ördögöt*, amely rendkívüli hírnevét és óriási sikerét vonzó, nem mindennapi tárgyának és szellemes apercukkal, felépített, pergő csevegési stílusának köszönheti. A címszerepben *Balla* igazgató lép fel, kinek már *Pozsonyban* is nagy és megérdemelt sikere volt az *Ördög* előadásain, míg *Jo-*

lánt Kovács Margit, Lászlót pedig Lajthay játszta. Csütörtökön, április 23-án lesz Verő György magyar tárgy operettjének, a *Bajusz*-nak reprize, amely Budapesten és a vidéki színházvárosokban egymás után érte el a jubiláris előadásokat. A Verő György *Bajusza* bővelkedik szébbel-zebb, könnyű melódiákban és kacagató jelenetekben, ezenfelül számos aktuális és kedves zenéjü kuplé tarkítja a magyar daljáték bájos, érdekesen gördülő cselekményét. *Szentgyörgyi Lenke*, a fiúmeiek máris népszerű kitűnő primadonnája egyik elsőrangú, jó szerepét fogja benne játszani, amelyben nemrégiben is Pozsonyban általános, lelkes óvációt aratott. *Rubos Árpád* is ez alkalommal fog az ideai regimben először excellálni, János huszár ellenállhatatlan szerepében, amelyet az ő vonzó egyéniségéből fakadó, jó ízű humorával még kellemesebbé fűszerez. Lajthay, Farkas Béla, Szentgyörgyi Mártha és Harmath Zseni játszanak még a *Bajusz* csütörtöki felújításán. A zenekar és az egész énekes személyzet már teljesen készen várja az érdeklődéssel kísért operett előadást, amely Müller karnagy vezetése mellett fog lefolyni a Feni-csében csütörtökön este.

— **Komunale színház.** Ma este kerül színre először Leoncavallo „Bajazzók című operája, amelyben a főszerepe: Camporelli-Moranzoni Mária játszsa. Utána a „Parasztbecsület“-et adják elő. Az előadás este 8 órakor kezdődik.

Fenicse színház Fiume.

Bérlet 4. szám, páros (B)
Szerdán 1908. április hó 22-én:
A Vigszínház ezidei szenzációja.
Ujdonság! Itt először!

Az Ördög

Vigjáték 3 felvonásban. Irta McInár Ferenc. Rendező Balla Kálmán.

Személyek:

László	Farkas Béla
Jolán	Kovács Margit
János	Lajthay Károly
Az Ördög	Balla Kálmán
Elza	Szentgyörgyi Márta
Selyem Czinka	Almássy Lola
András	Ováry Jenő
Egy kövér hölgy	Havassy Szidi
Egy ur	Szécsi Ferenc
Az egyik	Turányi Alajos
A másik	Demeter Sándor

TAVIKAT. TELEFON.

Wekerle és Kossuth Bécsbe megy.

BUDAPEST, április 22. Wekerle Sándor miniszter elnök holnap Bécsbe utazik, ahol a közöminiszterekkel fog tanácskozni. Holnap érkezik haza Boszniából Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter, s valószínű hogy a miniszterelnökkel Bécsbe utazik. A bécsi hírek kormányválságról szólnak. A függetlenségi képviselők szövé akarják tenni az összes katonai sérelmeket s azok orvoslását fogják követelni.

balpárt Szappanos Istvánnál.

BUDAPEST, ápr. 22. A függetlenségi balpárt tagjai a minap fölkeresték Kecskeméten Szappanos István elnököt s a képviselőházban követendő maguktartását beszéltek meg. Elhatározták továbbá, hogy a fővárosban pártirodát létesítenek.

Tisza István gróf pöre.

POZSONY, ápr. 22. A törvényszék ma kezdte Welzer Jakab és Schwarc Gábor bűnpörenek tárgyalását, aki ellen Tisza István gróf volt miniszterelnök rágalmazás, lázítás és izgatás miatt indított eljárást. A törvényszék a védő indítványára több tanu beidőzését rendelte el s a tárgyalást elhalasztotta.

A dánosi gyilkosság tárgyalása.

BUDAPEST, ápr. 22. A büntető törvényszék ma kezdte a dánosi gyilkosság tárgyalását. A törvényszék 78 tanút idézett be. A tárgyalás előreláthatólag három hétig fog eltartani.

Campbel Bannerman meghalt.

LONDON, ápr. 22. Campbel Bannerman a nemrég állásától megvált angol miniszterelnök ma meghalt.

A bajai milliós nyereség pöre

SZABADKA, ápr. 22. Az itteni törvényszék ma kezdte meg a bajai milliós nyereség pörenek tárgyalását. A vádlottak között van a Bajai Bank igazgatója, de főképpen Wagner főkönyvezető. A vád úgy szól, hogy a bank igazgatója csalás révén magához kapartotta

Kertész milliós nyereségét. Wagnert ma hallgatták ki. Ártatlannak mondotta magát.

Kegyelmi kérvény Hlinka érdekében.

TURÓCSZENTMÁRTON, ápr. 22. A tót nemzetiségi képviselők elhatározták, hogy Hlinka András érdekében kegyelmi kérvényt intéznek a királyhoz.

Petróleumbánya-tűz.

LEMBERG, ápr. 22. A boniszlavi naftabánya villámcsapás következtében kigyuladtak. A kár óriási.

Felelős szerkesztő: Murai Jenő.
Szerkesztő: Fodor Oszkar.

Színház után

hová menjünk? A Riva Szapáryn levő egyedüli

MAGYAR VENDÉGLÖBE

hol kizárólag magyar konyha van és közvetlenül a termelőktől beszerzett magyar borok valamint állandóan frissen csapolt kőbányai márciusi és dupla malátasör kapható.

Nyitva éjfélután 1 óráig!

A Kőbányai Polgári Serfözde fiumei kiviteli telepe állandó foglalkoztatásra keres egy fiatalabb

ügyes géplakatost

valamint több munkást és munkásnőt. Jelentkezések nevezett telep (Via Ciotta 18) gép- illetve pincemesterénél.

Könyvelő

ki a magyar és horvát nyelvet bírja, privát óráiban alkalmazást nyer. Cim: Seiler R. és Tsa Vicolo della Dogana 4.

Hivatalnoknö irodai gyakorlattal

ki a magyar nyelven kívül az olaszt vagy németet is bírja, azonnal felvétetik Billitz Sándornál Riva Szapáry.

Tavaszi csapolás!

Szt. Jstván védjegyű

Dupla-Malátasör

Az összes duplamalátasörök ösforrása

Naponta friss csapolása

a „Magyar Vendéglő-ben
(Riva Szapáry) és a

Gambrinus Buffet-ben
(Via del Lido). és a

Grünfeld-félevendéglőben
a vasúti állomással szemben.

VARIETÉ INTERNAZIONALE

Esténként kiváló művészierők fellépte

Via Alessandrina 3. Kezdeté 9 órakor.

Therapia szálló

Cirkvenicában

kitűnő ellátást és kifogástalan kényelmet nyújt mérsékelt áron. Villanyvilágítás, házi fürdők, remek fővényű tengeri fürdő, saját tehenészet stb. Orvos a házban.

Felvilágosításokkal készséggel szolgál

Az Igazgatóság.

Halál a poloskákról

DESODEROL

az egyetlen radikális szer poloskák és más férgek ellen. Ragadós betegségek ellen fertőtlenít. Elarusító

Prof. A. Fiume Riva Canale Telef. 622.

Utérje K 1:50 házhoz szállítva.

Lakások fertőtlenítése elvállaltatik.

Rauschel Ferenc

első fiumei kézmű- és divatáruháza

a Corsón levő nagyarányu

árutermeit szives figyelmébe

ajánlja ugy a helybeli közön-

ségnek mint a Fiumében és

környékén időző idegeneknek.

A

Virágcsokorhoz

czimzett, az Ürményi téren (a városi színház átellenében) levő

éttermeimet megnyitottam.

Izletes magyar ételek, tiszta minőségű magyar fehér borok (gr. Esterházy pincéből), dalmát és isztriai borok állnak a n. é. közönség rendelkezésére.

Havi előfizetések megegyezés szerint 26-30 frt. Table d'hôte étlap után 36 frt. havonként.

Szives látogatást esd

HORVÁTH NAGY AM.

a m. kir. tengerészeti akadémia v. ételmezője.

A

„De la Ville“

kávéházban

ma és minden este

BARCAJENŐ

jeles kaposvári cigány zenekara

hangversenyez.

Raktárak és istállók

kiadók a város belsejében. Cim a kiadóhivatalban.

PORTO-RÉ (KRALJEVICA)

LIBURNIA SZÁLLÓ

tengeri fürdő remek hullámveréssel.

Gőzösen 40 percnyire Fiumétól.

Pormentes levegő. Gyönyörű fekvés.

Teljes ellátás mérsékelt áron.

KITÜNŐ KONYHA!

FÜRDŐK ÉS ORVOS A HÁZBAN!

LIDO-VELENCZE

Maison d'Italie Villa Monplaisir
Villa Thea Villa Bellevue Hotel MargheritaElsőrendű házak modern kényelemmel berendezve.
Legjobb fekvésben a Lidón. Villanyvilágítás mindenütt.
Fürdők és zuhanyok. Telefon. Külön lakrészek családoknak konyhával.Tulajdonos
PONTELLO R.

Szobák 5 lirától feljebb. Teljes penzió 8 lirától feljebb.

VELENCZE

BONVECCHIATI

szálló és étterem a Szt. Márktér közelében.

Új építkezés minden kívánt kényelemmel.

Szobák 2 1/2-3 lirától feljebb.

Teljes penzió 9 lira.

Az étteremben kitűnő konyha mérsékelt áron étlap szerint.

Tulajdonosok:
Fratelli Scattola.

Naponta friss!

Naponta friss!

Az új

Huscsarnokban

a legjobb minőségű és naponta friss

Marha-, Borju- és Sertéshus kapható
meglepő olcsó áron.Ne mulassza el megtekinteni és egy próbavásárlást tenni az új
HUSCSARNOKBANPiazza Ürmény 1. számú vásárcsarnok 24-26. számú rekesz.
Kívánatra házhoz is küldjük a húst!Kitűnő tisztelettel
REICH TESTVÉREK.

VELENCZE - LIDO

PENSION CORNE D'OR

Egyetlen nemzetközi családi penzió a Lidon, csendes fekvésben, gyönyörű kerttel és tágas verandával. Teljesen zanzari mentes.

Kitűnő bécsi és magyar konyha

Teljes penzió 7-10 liráért.

Május, június és szeptember havában mérsékelt árak valamint szobák ellátás nélkül is.

Villamos vasúti és hajóösszehajtás.

(A hajó kikötő helyétől mindjárt jobbfelé menni).

CRNKOVIC

szálloda, penzió és kávéház.
CIRKVENICA.

A fürdő központján, közvetlen a tengerpart mentén, a mólótól 2 pezcnyire.

Kitűnő magyar és német konyha.

Kitüntette a német orvos kongresszus által.

Eredeti magyar és német fajborok valamint Müncheni és Pilseni sörök.

Utazóknak és kirándulóknak kiválóan alkalmas hely.

Olcsó árak.

Pontos kiszolgálás.

Tulajdonos: CRNKOVIC JÓZSEF.

Magyar cég.

Wellmann Testvérek

Nagy választék

FIUME, Via del Pozzo 2.

Telefon sz. 19.

vas-, szerszám-, konyhaberendezési és háztartási cikkek dúsan felszerelt raktára olcsó árakon.

Takaréktűzhelyek! Kályhaellenzők! Széntartók! Mérlegek!

Krupp-féle

Hazai gyártmányú losonci

Berndorfi nickeledények.

Excelsior zománczedények.

ADRIA ÉTTEREM

— FIUME, —

Piazza Elisabetta. o—o—o Via Adamich.
A város központjában.

Idegenek találkozó helye.

Kitűnő konyha.

Minden időben friss halak.

SPORT VENDÉGLŐ

FIUME, Via Germania 2
a Jellacsics kaszárnya mellett.Izletes magyar konyha. - Kitűnő borok.
Kőbányai Polgári Sör.

WEISZ JENŐ vendéglős.

"Pannonia"
kávéházban

FIUME, Piazza Zichy

ma és minden este Somogyi László cimbalomművész és Kovács József primás

hangversenye.

A helybeli és az átutazó magyarság szíves figyelmébe.

Magyar kiszolgálás.

Catti György utóda

cs. és kir. udvari szállító

GYÓGYSZERTÁRA
a városi torony mellett.

Ajánlja magát minden orvosi rendelés azonnali és exakt elkészítésére. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszappanok, az összes ásványvizek, toalettcikkek és szépitőszerek stb. stb.

Budapesti női szabónő

a legelegánsabban és igen jutányosan készít angol és francia női kosztümöket.

Seiler R. Susák Primorska u. 61. III.
Ugyanott jobb házból való tanulólanysok felvételnek

A FIUMEI KERESKEDELMI BANK

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ADRIA PALOTA FIUMÉBAN ADRIA PALOTA
betétkönyvek és folyószámlák után

4 1/2% netto kamatot

terít meg feleinek

A járadékadót a bank önmaga viseli.

Használt és új
zsákok raktára.

Bel- és külföldi gyártmányú új és használt zsákok vétele és eladása.

Rupnik Emil

Ürményi-tér 6. sz. Steinmann-féle ház.
Telefon 226. sz.